

หัวข้อวิจัย พัฒนาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและหัตถกรรมโดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนใน อำเภอประจันตคาม จังหวัด
ปราจีนบุรี

ผู้ดำเนินการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชาติ สนิวรรณ
อาจารย์ณัฐบดี วิริยาวัฒน์

อาจารย์กันต์ ปานประยูร

นายกิตติศักดิ์ พฤษกานนท์

หน่วยงาน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ปีการศึกษา ปีที่แล้วเสร็จ 2555

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิง เกษตร ในบริเวณ
เทศบาลตำบลโพธิ์งาม จังหวัด ปราจีนบุรี โดยทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและ
ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว
จำนวน 83 ชุด และประชาชนท้องถิ่นจำนวน 41 ชุดและหน่วยงานภาครัฐ 5 ชุด เพื่อนำมาพัฒนา
รูปแบบการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับเกษตรกรรมและหัตถกรรม ในบริเวณรอบ เทศบาล ตำบล
โพธิ์งาม จังหวัดปราจีนบุรี โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งจะแบ่งการวิจัย 3
ส่วนใหญ่ๆ โดย (1) เป็นการสำรวจพื้นที่ เก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว ชุมชน
และหน่วยงานรัฐต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเทคนิค Rural Rapid Appraisal (RRA) และ
Participatory Rural Appraisal (PRA) (2) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติเพื่อการ
วิจัย การหาความสัมพันธ์ของกิจกรรมในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว โดยเทคนิค
Compatibility Matrix และการหาระดับความสำคัญของกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท โดย
เทคนิค Analytical Hierarchy Process : AHP (3) การวิเคราะห์ความเหมาะสม (Optimal) ด้าน
เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของชุมชน หากมีการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในบริเวณ
ตำบลโพธิ์งาม โดยเทคนิคโปรแกรมเชิงเส้นตรง (Linear Programming :LP) จากนั้นทำการ
วิเคราะห์ผลทางเศรษฐกิจในภาพรวม โดยเทคนิควิเคราะห์ข้อมูลเชิงเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว
โดยเทคนิควิธีการตัวทวีคูณ (Proportional Multiplier Method, PMM)

ผลการศึกษา พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาค
ตะวันออก ร้อยละ 76.4 รองลงมา คือ ภาคกลาง ร้อยละ 10.9 โดยส่วนมากจะเป็นเพศหญิง

ร้อยละ 51.8 มีอายุอยู่ในช่วง 15-24 ปี ร้อยละ 28.4 รองลงมาอายุ 25-44 ปี ร้อยละ 19.1 อายุ 45-54 ปี ร้อยละ 13.6 อายุ 55-64 ปี ร้อยละ 5.5 อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 4.5 และอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0.9 ระดับการศึกษาที่พบมากที่สุด คือ ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 31.8 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.5 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 18.2 ระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 15.5 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 10.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 28.2 รองลงมา รับราชการ ร้อยละ 15.5 ประกอบกิจการส่วนตัว ร้อยละ 14.5 แม่ค้า/พ่อค้า ร้อยละ 12.2 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 10 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5000-10,000 บาท ร้อยละ 30.9 รองลงมารายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 22.7

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ค่าระดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะนำมาสู่การพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิง เกษตรกรรมและหัตถกรรม ในแต่ละด้านพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับกำไรที่ได้จากกิจกรรมต่างๆ มากกว่าด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นในด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งชุมชนยังให้กิจกรรม ปั่นจักรยานท่องเที่ยว ที่ให้ผลกำไร 90,000 บาทต่อเดือน มากกว่ากิจกรรมซื้อไม้ดอก ไม้ประดับและต้นไม้ ในแง่วิชาการเราอาจมองว่าคุณภาพชีวิตที่ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ในขณะที่ชุมชนอาจไม่ได้มองอย่างนั้นเสมอไป เนื่องจากชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณตำบลโพธิ์งาม ส่วนใหญ่เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีรายได้จากการเกษตร ซึ่งมีรายได้ต่อหัวต่ำ ซึ่งหากเป็นไปได้ ชุมชนก็อยากจะเพิ่มรายได้ให้กับตนเองขึ้น แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าชุมชนบริเวณ ตำบลโพธิ์งาม จะเห็นแต่เฉพาะรายได้อย่างเดียวแต่ก็สะท้อนความสำคัญของสิ่งแวดล้อมออกมาในด้านสิ่งแวดล้อมจากการทำ Analytical Hierarchy Process (AHP) ด้วย ซึ่งให้กิจกรรมที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นั้นแสดง ให้เห็นถึงความรู้และความตระหนักที่มีต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณโพธิ์งามนั่นเอง

จากการวิเคราะห์กิจกรรมต่างๆ ว่ารูปแบบไหนเหมาะสมที่สุดในแต่ละด้าน ซึ่งได้แก่ เศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต ซึ่งจากการประมวลผลผ่านโปรแกรมเส้นตรง (Linear Programming) ซึ่งให้ค่าที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมแต่ละกิจกรรมแตกต่างกันออกไป ซึ่งค่าดังกล่าวที่วิเคราะห์ออกมานั้น อาจไม่ใช่ทางที่เหมาะสมที่สุด หากมีการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรเพิ่มขึ้นหรือลดลง รวมไปถึงทรัพยากรที่ไม่ได้ใช้ อย่างไรก็ตามเราสามารถปรับค่าสมการเป้าหมายตามการเปลี่ยนแปลงแต่ละช่วงเพื่อหากิจกรรมที่เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลาได้ ซึ่งเมื่อนำสมการจากการวิเคราะห์ความเหมาะสมในแต่ละด้านมาหาความเหมาะสมรวม ซึ่ง ว่าเป็นค่าสำหรับทางเลือกที่ ระดับพอใช้ แต่หากเราเปลี่ยนเงื่อนไข หรือสมการเป้าหมายในแต่ละด้านก็อาจจะทำให้ ค่า Acceptable solution เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ต้องอาศัยการวางแผนและวิเคราะห์ เพื่อจะได้แนวทางสำหรับกิจกรรมในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมที่สุด

Research Title	Development of an Assessment of Agriculture and Manufacture Tourism by Community Participation at Phajuntakam Amphur Community Prachinburi Province
Researcher	Asst. Prof. Surachat Sinworn Miss Nuttabodee Viriyawattana Mr. Gunn Panprayun Mr. Kittasak Phukanone
Organization	Faculty of Science and Technology
Academic Year	2012

The objective of this research is to develop an appropriate manner of Agro-tourism and community participation. The study site was the Pronang Sub-District, Prachinburi Province and its surround areas which were Agricultural and local community. The research consists of 3 major study parts, which are (1) Field survey; in this part, the physical data and participated people's opinions in the site and nearby area were collected from 83 tourists, 41 local people, and 5 government officers using Rural Rapid Appraisal (RRA) and Participatory Rural Appraisal (PRA) technique. (2) Data Analysis, mainly of this part is to find out the relationship among travel activities and their priority using Compatibility Matrix (CM) and Analytical Hierarchy Process (AHP) in the sequence. (3) Suitability analysis, which optimum point of economic, environment, and quality of life were defined using linear programming technique. While the tourism economic outlook also has been analyzed using Proportional Multiplier Method (PMM).

The results from the field survey showed the tourist origin, which about 76.4 percent came from the East. While 10.9 percent came from Central part of Thailand. Their gender frequency was almost balance, which 51.8 percent was female. The most frequently visitor age range was 25–44 years old at 28.4 percent. Almost one third of them or 31.8 percent

had bachelor degree. Major part of them or 28.2 percent were working as employee. However, their average monthly income quite low, which 30.9 percent was 5000–10000 Bath and 22.7 percent was less than 500 Bath.

Then, the information from first part has been analyzed using CM and AHP. The result showed that local community had a willing to adopt tourism activities which give them more profit. In this case they more chose adventure activity, which return rate was about 90000 Bathpermonth, than ecological or environmental study activities.

Finally, each activity was analyzed using linear programming technique to find out the optimum point of economic, environment, and quality of life, the summarized that mean quite acceptable solution.